

OPERATSIYA XONASINI TOZA TUTISHDA HAMSHIRANING VAZIFALARI

Tojiyeva Yulduzxon Xo'jayozovna

Urganch Abu Ali Ibn Sino nomidagi Jamoat

salomatligi texnikumi o'qituvchisi

Ushbu maqolada operatsiya xonasini toza tutish va unda etibor beriladigan holatlar, ushbu vazifani bajarishda hamshiraning ma'suliyati atroflicha yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: operatsiya, blok, ekssudat, yiring

Operatsion blok katta operatsion hamshiraning bevosita nazorati ostida bo'ladi. Operatsiya bo'lmagan kunlari operatsiya xonasiga hech kim kiritilmaydi va uning eshiklari yopib qo'yiladi. Zarur bo'lmasa, operatsiya xonasiga kirish mumkin emas. Ish vaqtida esa tozalik va tartibga qattiq rioya qilinadi. Qon va jarohat oqmasiga ishlatilgan doka sharchalar maxsus toslarga tashlanadi. Operatsiya paytida jarohat va bo'shliqdan olingan ekssudat va yiringli moddalar elektr so'rg'ich bilan idishlarga yig'iladi. Operatsiya xonalari hamma vaqt ho'llash usulida (1 foizli xloramin B, 3 foizli vodorod peroksid, 0,5 foizli yuvish vositalari, 0,2 foizli dezoksan-1,2 foizli dixlor-1 va b.) tozalanadi. Operatsiya xonasini tozalashning quyidagi usullari bor: 1. Operatsiya paytida odatdagi tozalash. Sanitarka polga tasodifan tushgan salfetka, sharchalarni yig'ishtiradi va qon yoki ekssudatdan ifloslangan polni artadi. Sharcha va salfetkalarni sanitarka .qo'lqop yoki maxsus qisqich bilan olishi kerak. . 2. Operatsiya tugagandan key in operatsiya xonasini tozalash. Bu bilan navbatdagi xirurgik yordam uchun kasaldan oldin operatsiya xonasining tozalanishiga erishiladi. 3. Operatsiya kuni tugallangandan yoki shoshilinch operatsiyalardan keyingi kundalik tozalash. 4. Ertalab ish boshlash oldidan xonaning pastki qismlari (pol, asbob-uskunalar, deraza osti va b.) ho'llab, antiseptiklar bilan artiladi. 5. Haftaning tozalash kunida rejali operatsiya xonasida eng katta tozalash - yakuniy tozalash o'tkaziladi. Uni boshlashdan oldin iloji boricha tozalanishi kerak bo'lgan xona jihozlardan holi qilinadi. Ushbu jarayon 5 bosqichdan iborat bo'lib, uning uchun ikki idishga yuvish eritmasi va chayish uchun ikkinchi idishga toza suv olinadi. Birinchi bosqichda 2 foiz sovun - ishqor (soda) eritmasi yoki 0,5 foiz sovun eritmasi bilan hamma narsa (pol, inventar, eshik, oynalar va b.) yuviladi. Ikkinchi bosqichda xonani steril ho'l latta bilan quyidagi eritmalarning biri bilan dezinfeksiya qilinadi. (5 foizli - gipoxlorid Ca, 6 foizli - vodorod peroksid, 5 foizli - xloramin eritmasi, 5 foizli - xlorli ohak eritmasi.) Eritmalar tozalanganda almashtirib turiladi. Uchinchi bosqichda kvarts chirog'i bir soat yoqib qo'yiladi. To'rtinchi bosqichda toza xalat kiyilib, xonaning butun sohalari distillangan yoki

qaynagan suv bilan yuviladi. Beshinchi bosqichda bakteritsid chirog'i 30 daqiqaga yoqib qo'yiladi va 15 daqiqa shamollatiladi. Operatsiya xonasini bakterial jihatdan tekshirish shuni ko'rsatdiki, kunning oxirida havo ekmasida (mikroblarni ekish) bakteriya koloniyalari soni keskin ko'payadi, o'z vaqtida shamollatish, nam usullar bilan tozalash uni keskin kamaytiradi. Ammo havoni bu xilda tozalash ko'ngildagidek bo'lmaydi. Shuning uchun operatsiya xonasining havosini dezinfeksiya qilish uchun qisqa to'liqli bakteritsid ultrabi-nafsha lampalardan foydalaniladi. Bakteritsid lampalar havoning konveksion oqimi harakatining yo'nalishi bo'yicha o'matilishi kerak, ya'ni ular maxsus kronshteynlar bilan poldan 2 metr balandlikda bo'ladi yoki shipga osiladi. Operatsiya xonasiga kirayotgan havoni bakteritsid nurlantirish uchun bir-ikkita lampani kirish eshigi tepasiga o'rnatish lozim. Har bir lampa o'z atrofida diametri 2-3 nr boigan sathni egallagan steril zona hosil qiladi. Shu sababli lampalarni operatsiya stolidan 2 metrdan yaqin masofada joylashtirish mumkin emas, chunki jarohat yuzasining va seroz endotelial to'qima bilan qoplangan organlarning uzoq muddat mirlantirilishi organizm uchun farqsiz emas va u kuyishga sabab bo'lishi ham mumkin. Bakteritsid lampalarni to'sish uchun alyuminiydan yasalgan aks ettirgichlar tavsiya qilinadi. Xona havosini nurlantirish muddati kishilar bo'lganda 6-8 soatdan oshmasligi kerak. 2-3 soat bakteritsid lampalar qo'llagandan so'ng operatsiya xonasining havosidagi mikroblar soni 50-80 foizgacha kamayadi/ Xona havosi baravariga bir soat ichida shamollatilsa va ultrabinafsha nurlar bilan dezinfeksiya qilinsa, havoda mikroorganizmlarni soni 75-90 foizga kamayadi.

Respublikamizda bakteritsid lampalarning quyidagi uch xili ishlab chiqariladi: BUV-15, BUV-30, BUV-ZOP Operatsiya xonasi havosini dezinfeksiya qilish klinik xirurgik muassasalarda ayniqsa muhim ahamiyatga ega. Xodimlarning ko'p bo'lishi, havoda mikroblarning ko'payishiga olib keladi va bu aseptik sharoitni yomonlashtiradi. Shuning uchun operatsion blokka mikroorganizmlar tushishini kamaytirish maqsadida xodimlar, bemorlar uchun ham steril shlyuzlar qilinadi. Tashqi muhitdan mikroorganizmlarning tushishi va tarqalishmi keskin kamaytirish maqsadida xodimlar kiyimlarni alishtirishlari, barmoqlarini gigiyenik dezinfeksiya qilishlari, maxsus poyabzal, qalpoq va niqoblardan foydalanishlari shart. Operatsion blok xirurgdan to sanitarkagacha harama xodimlarning sidqidildan va puxta ishlashi davolashning muvaffaqiyatli chiqishiga imkon yaratishi kerak. Qattiq intizom va rostgo'ylik operatsiya xonasi xodimlarining yaxshi fazilatidir. Operatsiya xonasining ventilyatsiyasi mikroorganizmlarni ushlab qolish imkoniyati bo'lgan filtrli konditsionerlardan iborat bo'ladi. Kuchsiz bosim ostida tozalangan havo operatsiya xonasiga keladi, havo oqimi sekundiga 4 sm dan ortiq bo'lishi kerak. Agar bu shart bajarilmasa, mikroorganizmlar havoda uzoq vaqt saqlanib turadi. Operatsiya xonasining harorati 24°C dan, havo namligi 50 foizdan va mikroorganizmlarning soni har bir m³ da 500 dan oshmasligi kerak. Yuqori sterillikda bajariladigan xirurgik

muolajada operatsion xonalarda lampalardan keluvchi (gorizontal va vertikal) nurlardan foydalaniladi. Bu holda gorizontal va vertikal havo oqimi soatiga 500 martagacha almashinislii kerak (3-rasm). Bunday laminar oqim xonadagi bemor va jarrohlr brigadasidan chiqadigan zarrachalarni chiqarib yuboradi. Gorizontal oqimda havo devordan qarama-qarshi tomonga yo'naladi, shuning uchun anesteziolog operatsion maydonni to'sib qo'yimasligi kerak, vertikal oqimda esa havo pol tomonga oqadi. Bunday operatsiya xonalarida mikroorganizmlar soni odatdagi operatsiya xonalariga nisbatan o'n martagacha kam bo'ladi. Laminar havo oqimini vujudga keltirish uchun bokslardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Ularning devorlari oyna va plastikadan ishlangan bo'lib, vertikal havo oqimi yuqoridan pastga yo'naladi. Murakkab operatsiyalarni bajarish uchun hozirgi kunda yuqori atmosfera bosimi ostida kislorodga to'yingan havo yordamida operatsiya qilishga imkon beradigan barooperatsion xonalar bor. Ularga murakkab uskunalarning to'g'ri ishlashini ta'minlash uchun maxsus o'rgatilgan tibbiy va texnik xodimlar kerak. Operatsiya xonasining epidemiologik holatini I.Flagin 1979- yillarda aniqlagan. Uning fikricha, odatda operatsiyagacha 5 mkm kattalikdagi moddalar 1 mVmin. 9 ni, koloniya hosil qiluvchi mikroblar esa $1m^3$ da 0,02- 0,36 tani tashkil etgan. Jarrohlik jarohatlarini tirik, shuningdek jonsiz moddalar ham ifloslaydi. Katta jinslar (chang, qil va b.) mikroblarni tashishga xizmat qiladi. Aynan bitta shunday jinsda 4 dan 12 tagacha bakteriyalar bo'ladi (N. Noble, 1974). Bakteriologik analizlar shuni ko'rsatdiki operatsiya xonasida kun bo'yi mikroblarning tarqalishi 1,5 martaga oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Бабажанова, В. А., Утепбергенов, А. К., Баймуратова, Г. А., & Ережепова, Г. Д. (2017). Исследование крепости телосложения (индекс Пинье) у юношей, проживающих в различных районах Приаралья. In *Инновационные технологии в образовании и науке* (pp. 11-14)..
2. Утепбергенов, А. К., Утениязова, Д. К., & Есенбекова, Э. Ж. (2017). Исследование экологических факторов в изменении антропометрических показателей у юношей в Республике Каракалпакстан. In *Инновационные технологии в образовании и науке* (pp. 16-18).
3. Kutlimurotovich, U. A. (2021). The Concept of The Management of Body Functions and Their Properties. Organism and environment.